

Культура України

ЧАСТИНА 4

Графіка і Кіномистецтво

Ігор Мірчук

ВИДАВНИЦТВО ШКІЛЬНОЇ РАДИ
Нью Йорк, 2007

- сюрреалісти Іван Марчук, Володимир Макаренко.
- абстракціоністи Олександр Архипенко, Т. Вирста.
- реалісти Петро Андрусів, Яків Гніздовський, Василь Курилек.
- прихильники національного стилю Едвард Козак, Галина Мазепа, Мирон Левицький, Теодосій Гуменюк, Опанас Заливаха.
- Примітивісти Никифор Дровняк, Катерина Білокур, Марія Приймаченко.

15. Розповісти про розвиток графіки та способи прикрашення книжок у княжу добу.

Мистецтво графіки у княжу добу виявлялось головню у формі прикрашення книг орнаментами і мініятурними малюнками. Ці способи оздоблення книг були перейняті з Греції, де вони витворились на основі знайомства з традиціями оздоблення рукописів інших народів. Значний вплив мала також Західна Європа з її традицією книжкових ілюмінацій.

Головними видами прикрашення рукописів були: **заставки** (орнаменти вгорі першої сторінки тексту або розділу), **ініціали** (прикрашені орнаментами, перші літери тексту або розділу), **кінцівки** (орнаментальні закінчення розділу та книжки) і **мініятури** (малі ілюстрації серед тексту книжки). Малюнки в рукописах виконувались у візантійському стилі і розмальовувались темперою, подібно до того, як розписувались ікони та фрески. Кольори були переважно яскравими з позолоченим обведенням.

Із тих часів збереглися невелике число пам'яток книжкового мистецтва. Найвизначнішими є: **Остромирове Євангеліє** (найстарший на Сході Європи рукопис; шедевр книжкового мистецтва XI ст.), **Ізборник Святослава** (XI ст.), **Трірський псалтир**, **Радзивіллівський літопис** (XV ст.) та **Пересопницьке Євангеліє** (XVI ст.), на якому присягають президенти України.

16. Як розвивалася графіка у добі ренесансу й барокко? Що прикрашували графікою? Яких визначних граверів доби барокко можете назвати?

Поява друкарства в XVI ст., у добу ренесансу, породила нову форму графіки — **гравюру** (дереворит). Напочатку друковані книги наслідували графіку рукописних книг. Згодом на зміну візантійському стилю прийшов західноєвропейський реалізм.

Під впливом барокового стилю праці граверів набули характеру складних мистецьких творів з великою кількістю фігур, пишною рослинною орнаментацією і символами, що мають алегоричний зміст. До розвитку граверства спричинилась група майстрів, які поглибивши свою мистецьку освіту в Західній Європі, поширили нову техніку гравірування в Україні. Серед них були **Олександр Тарасевич**, **Іван Щирський**, **Іван Мигура**. З кінцем XVII ст. гравірування на металі поступово витіснило давню техніку деревориту.

Крім книжкової гравюри виготовляли і **станкову гравюру**, яку друкували на великому папері та подібно до картин розповсюджували серед людей. Найбільш популярними були гравюри із сценами з Біблії, краєвидами міст, мана-

стирів та відомих будівель і так звані "тези" на прославу політичних та церковних діячів.

Головними осередками українського граверства були Львів, Острог (друкарня Острозької Академії) і Київ (друкарня Печерської Лаври). Техніка українського граверства в той час стояла на високому рівні і ширилась далеко за межі України.

17. Як розвивалася графіка у нових часах? Назвати найбільш відомих українських мистців, які володіють графічним мистецтвом.

У творчості Шевченка графіка займала одне з перших місць. Шевченко любив рисувати олівцем або пером і так добре оволодів технікою офорта, що став одним з найкращих офортистів свого часу. Особливу цінність мають дві його серії гравюр під назвою "Живописна Україна" і "Притча про блудного сина".

Тому, що графіка дуже доступна народові, багато малярів ХІХ ст. перейшли працювати в графіці. Серед них були: К. Трутовський, П. Мартинович, О. Сластіон, І. Їжакевич, А. Ждаха. Найбільш плідно виявили вони себе в ілюстраціях до книжок, де подали незрівняні картини природи України та життя українців.

ХХ-те століття принесло ще більший розквіт української графіки. Найбільшу роль у створенні нової української графіки відіграли Василь Кричевський і Юрій Нарбут. Вони створили національний стиль української графіки, оснований на образах і формах орнаменталістики, які традиційні для українського мистецтва.

Новітні українські графіки виявляють велику оригінальність і високу технічну майстерність. Панує велика різноманітність стилів, але багато з них виявляють намагання поєднати модерні течії з традиційними українськими формами.

Провідними графіками ХХ ст. були: А. Петрицький, М. Дерегус, О. Данченко, Г. Якутович, І. Остафійчук, на Західній Україні — П. Ковжун, С. Гординський, Е. Козак М. Бутович, О. Кульчицька. У діаспорі деякі графіки здобули міжнародну славу: Я. Гніздовський, Г. Мазепа, М. Левицький, Т. Венгринович.

18. Назвати визначні українські кінофільми та їх режисерів.

До найвизначніших, з мистецької точки зору, українських кінофільмів належать: німі фільми "Злива" (режисер І. Кавалерідзе) і "Земля" (режисер О. Довженко), "Богдан Хмельницький", "Вершники", "Тарас Шевченко" (режисер І. Савченко), "Тіні забутих предків" (режисер С. Параджанов). Сюди можна віднести й фільми Юрія Іллєнка, які є прикладом "поетичного українського кіно".

19. Хто такий Олександр Довженко і яке значення його творчості в історії світового кіномистецтва? Назвіть деякі фільми Довженка.

Олександр Довженко увійшов в історію світового кіномистецтва, як один із найвідоміших кіноматографів усіх часів. Його фільми являли собою важливим поступом у розвитку кіномистецтва, а деякі з них вважаються шедеврами, з яких вчать студенти кіномистецтва до сьогодні.

До найкращих фільмів Довженка належать: "Земля", "Звенигора", "Арсенал" та "Аероград". Фільм "Земля" вважається найвищим досягненням його творчості і в 1950-их та 1960-их роках, був зарахований міжнародним журі знавців історії кіно, до 12 найкращих фільмів за всю історію кіно. У кожному з його фільмів Довженко намагався розбудити любов до української землі, гнів за терпіння, які мусів зносити український нарід та віру у могутні сили українського народу.